

BI NAS SUŠE LAHKO MANJ PESTILE?

Več vode moramo zadržati

Vam je všeč jezero pri Podpeči? Pa ono na Rakitni? Pa jezera v dolini Drage? Bi imeli taka lična jezera in jezera tudi v neposredni bližini vaše kmetije, vašega kraja, vašega novega naselja? Bi! To pomeni, da ste pripravljene pomagati pri ureditvi zadrževalnikov, s katerimi bi tudi v naši še močno kmetijski občini pomagali zmanjšati vpliv premajhne količine padavin ali celo suše na rast kmetijskih pridelkov, koruze in žit ter travinja.

»Misel zadržati vodo čim dlje v lastni deželi, kot življenjsko osnovo za ljudi, živali in rastline, ni nova. Le na ta način se da voda, ki predstavlja dobrino, katera se sama ne razmnožuje, obdržati kot rezervo za obdobja pomanjkanja,« je napisal dipl. inž. Mitja Starec iz Vodnogospodarskega inštituta s Hajdrihove 28 v Ljubljani. V nalogi ZAKAJ VISOKOVODNI ZADRŽEVALNIKI, ki je prvi korak k oživiljanju prepotrebne zamisli o uvajanju teh večplastno koristnih vodnogospodarskih objektov v našo okolico, je avtor med drugim opozoril, da smo tudi pri nas z naraščajočimi posegi človeka v naravo, kot so komasacije, razširitev naselij in prometnih površin, dosegli hitrejši odtok padavin. Zaradi tega se je povečal volumen visokovodnega vala ter povečala konica odtoka. V ZR Nemčiji je bilo npr. 1965. leta 9 odstotkov celotne površine države umetno nepropustne, leta 1990 pa 12,5%. Za Slovenijo takih podatkov nimamo, zadošča pa izračun, da povečanje nepropustnih površin (asfalt, drugi tlaki, pozidava) za 1 odstotek ozemlja Slovenije, pomeni za skoraj 300 milijonov kubičnih metrov večji odliv vode iz naše domovine.

»Ker se zavedamo problematike hitrega in povečanega odtoka ter urbanih površin, avtocest in železnic, iščemo rešitve v zadrževanju vode v zadrževalnikih. Ker so te vodne količine mnogokrat zaradi izpostavljenih površin onesnažene, bi lahko prevzeli zadrževalniki še vlogo usadalnikov, oziroma mest, kjer je možno izvesti dodatno čiščenje, predno se voda odvede v vodotok ali ponikalnico,« je spomnil sogovornik in pridal, da se tudi pri nas vse pogosteje vstavlja pred vodnogospodarske strokovnjake vprašanje ali naj uveljavimo »ZAŠČITO VODE PRED ČLOVE-«

Suša in vodooskrba!

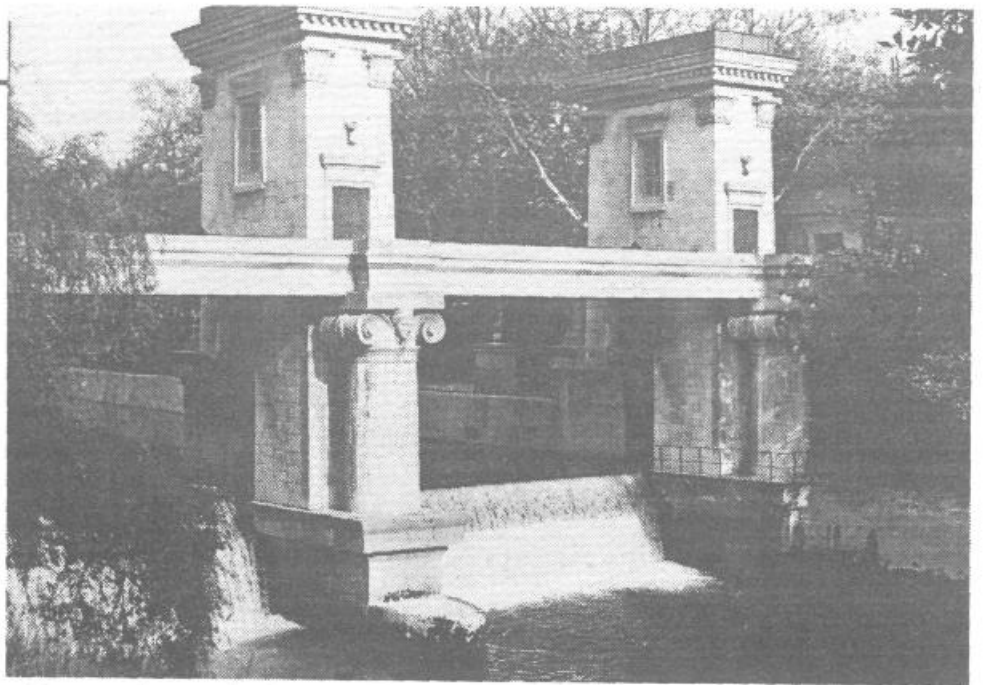
Do resnega pomanjkanja pitne vode je na območju naše občine prišlo že v zimskem obdobju. Tako so od januarja do marca prepeljali do posameznih gospodinjstev in do zajetih lokalnih vodovodov na Dobrovi, Golem-Zapotoku, Pijavi gorici, Igu, Polhovem Gradcu, Podpeči in Preserju. Črnemu vrhu, Turjaku in Želimljah kar 2.233 kubičnih metrov vode. Polovico te količine so prepeljali na območje KS Pijava gorica.

V mesecu maju in delno tudi v aprilu pa so dobrih sto kubičnih metrov vode prepeljali v zaselke Sarsko (KS Ig), Smrjene, Gradišče (KS Pijava gorica).

Zdi se, da je sušno obdobje spet tu, in v nekatere predele, ki so deficitarni z vodooskrbo, vodo zopet vozijo. Sistem pomoči z vodooskrbo v sušnem obdobju je na območju naše občine že kar utečen, saj redno skrbi temu posvečeno tako občinski štab za civilno zaščito, gasilska društva in krajevne skupnosti ob sodelovanju z Vodovodom-Kanalizacija. Tako kot je v navadi, bodo v primeru suše najprej »oskrbe« suhe zbiralnike, nato kmetije. Vsekakor pa je ob tem na mestu tudi nasvet vsem, ki z vodo nimajo pretirane skrbi, da privijejo svoje pipe v smislu racionalne porabe predvsem, ko gre za npr. oskrbo teniških igrišč, pranje avtomobilov...

»KOM« in s tem zagotovitev zadostnih vodnih količin ali naj nadaljujejo z zaščito človeka in njegovega življenjskega okolja pred vodnim nasiljem. Vemo, da enoznačen odgovor na ti vprašanja ni, a v sosednji avstrijski Štajerski so odredili VARSTVO VODE PRED ČLOVEKOM. To pa tudi pomeni, da je potrebno vodni v naravni obliki ali pa z gradnjo umetnih visokovodnih zadrževalnikov dati možnost, da dlje časa ostane pri nas in nam služi tudi v času premajhnih padavin. In, če se vrnemo na začetek zapisa. Visokovodnih zadrževalnikov je lahko več vrst in izvedb. Pri akumulacijah s stalno ojezeritvijo so akumulirane vode v bistvu podobne vodam ribnikov, ki so prej prevladali v naravni in kulturni krajini. Na koliko načinov in za kakšne potrebe je mogoče koristiti njihovo vodo, pa prihodnjic.

STANISLAV JESENOVEC

Zapornice ovirajo osuševanje!

Najprej je treba ugotoviti, koga ogrožajo poplave? Če bežen pogled na zemljevid pove, da smo nekaj naselij z območja nekdanje mestne občine ljubljanske, pa niti ne vseh enako, pa še tistih nekaj kmetov, od Lip do Havtmanca, se je preusmerilo na živinorejo in opustilo žitorejo, zato povsod planta kupivni kruh. Vsi drugi kmetje, okrog in okrog Barja, pa imajo dovolj trdinske zemlje in jim je barjanska samo za dopolnilo, zato jih poplave nič ne ogrožajo. Načrtovani zbiralniki in zadrževalniki voda pa pomenijo urejanje hudo-urnikov in niso predmet osuševanja.

Zaturnce na Iblanci (po krakovsko) so pravo nasprotje osuševalnim naporom in so bile zgrajene iz čisto drugačnih razlogov, pred vsem in zlasti, ker je lepši pogled na polno strugo kot na prazno korito, iz katerega bi neprijetno zavdarjalo. Drugi razlog za omejevanje pretoka je izgovor, da bi se posedali bregovi Ljubljance, kar pa bi se dalo preprečiti z oploti in koli, zabitimi ob robu struge,

od Vrhniko do Ljubljane. Svoje mnenje imajo tudi ribiči in lovci, kar, vse skupaj vzeto, otežuje izpolnitev osnovne zamisli, čim hitrejši odtok vode.

Je pa neukrotljivi močvirski zmaj, po starem pozor, obvaroval Barje pred potujčenjem. Po prvotnem načrtu naj bi na osušeno ozemlju osnovali celih 17 vasi, pod Lovrencem pri Jezeru pa pravo, pravcato mesto, še nedoločena imena. Naseljenci bi nabirali po vsej tedanji državi, bržčas bi bili v večini, Nemci in, hentana reč, po drugi svetovni vojni bi, skoraj gotovo, v znak bartstva in enotnosti, naselili v izpraznjene vasi prebivalce opustošene Like, Korduna, Banije in tako bi imeli pred vrati Ljubljane srbsko krajino z vsemi posledicami. Se je pa nekaj tega očitno uresničilo. Okrog slovenske prestolnice je nastal venec črnih gradenj vsiljivih tujerodcev, pa ni bilo nobenega viharja zaradi tega, pri Malem Vrhku pa tak halo, da je kaj. Dvojni vatel, ka-li? S. M.

PREJELI SMO PISMO

Resnica o cestarih iz Vnanjih Goric

Krajani Vnanjih Goric - Nova pot živimo v dokaj neprimernem okolju. Naj navedem nekaj stvari:

1. Kot omenja novinar je »vaška cesta« edina povezava vzhod-zahod s primorske strani proti Dolenjski. Ob zaprtju Tržaške ceste - Brezovica (med našo vojno - ves tovorni promet, vključno s TO in avtobusnim prometom), ali pa vsaka zapora ceste od Brezovice proti Podpeči (sanacija železniškega prehoda Vnanje Gorice) poteka ves promet Borovnice, Rakitne, Podpeč skozi Vnanje Gorice po Novi poti proti Ljubljani. Tudi sicer se po Novi poti odvija dokaj gost promet; celo do 20 tovornjakov, med njimi tudi vlačilci ter vsa mehanizacija posestva Ljubljanskih mlekar, da osebnih vozil niti ne omenjamo. Ves dan se valijo oblaki prahu.

Ob Novi poti stoji tudi vrtec. Vzgojiteljice ne morejo niti otrok peljati na sprehod, ne da bi vdihavali onesnažen zrak, pa toliko se govori o zdravem in čistem okolju, pri nas pa se otroci dušijo v prahu in to samo zaradi 400 metrov asfaltne prevleke.

2. Oškodovani smo tudi glede pitne vode. Voda je oporečna in ni za pitje. V vrtcu jo morajo prekuhavati. Cena za 1 kubični meter pa je najvišja, kot dobra pitna voda v Ljubljani.

3. Kanalizacije nimamo (plačani so vsi komunalni prispevki pred začetkom gradnje stavb). Objubljajo nam jo že več let - češ, takoj, ko bo kanalizacija, boste dobili še asfaltno prevleko. Vsi pa vemo, da denarja ni in ga ne bo za kanalizacijo in tako nam mečejo pesek v oči z objubami že najmanj 15 let.

Tako nam je 1. junija letos priklopilo, ter smo okoli 19. ure začeli vsak pred svojo hišo kopati jarko čez »vaško cesto«. Med kopanjem se je krajan Gorazd P. večkrat peljal z avtom mimo ter nam grozil, da bo sedaj še bolj divjal ter nam razlil cesto z naglim speljevanjem. Mi smo se mu smejali - češ, saj bo uničil svoj avto. Cestišče smo pred mrakom tudi označili s cestno prometnimi znaki.

Po vsem tem smo se začeli pogovarjati kako bi prišli do asfalta s soudeležbo krajanov.

Okoli 22. ure je omenjeni Gorazd P. pripeljal iz smeri Zadružnega doma, pri vsakem jarku ustavil avto ter nato silovito speljal in za sabo pušal oblak prahu. Tako je ponavljal do naše skupine (cca 200 metrov), ustavil avto, odprl vrata ter začel izzivati. Darko K. je skočil do avtomobila in ga prijel za obleko ter ga stresel in zavpil na njega kaj počenja, saj tudi on živi ob Novi poti.

Po tem incidentu smo se čez pol ure hoteli raziti, nakar je pripeljala policijska patrulja s kombijem. Policaj nas je vprašal kaj je, zakaj smo zbrani? Odgovorili smo, da se dogovarjamo, kako bi prišli do asfalta. Zaželel nam je srečno in lahko noč ter odpeljal naprej. Nato smo se razšli vsak na svoj dom.

Mislimo, da smo bili upravičeni, da smo preprečili divjanje nekaterih naših, pa tudi tujih voznikov po naši Novi poti, ob kateri stoji strnjeno naselje v dolžini 400 metrov. Smo pa tudi »cestarji«, saj smo do sedaj vsa leta sami krpali luknje, razen 2 krat letno Cestno komunalno podjetje.

Pa še to: tretjina ceste teče po naših parcelah in se iz leta v leto širi.

V pojasnilo bralcem: Nova pot se nahaja dobrih 5 kilometrov linije od občinske stavbe na Viču - tako rekoč bogu za hrbtom.

Radi bi omenili še to, da se odbor KS za naša mnenja in prošnje ne zmeni, kot da Nove poti sploh ni v Vnanjih Goricah. Na zadnji sestanek odbora smo se povabili sami, a se za nas niso zanimali. Pustili so nas čakati do 23.15 potem so se vsi člani odbora razbežali.

Ostali so samo predsednik, ki je priznal, da s kanalizacijo verjetno ne bo nič in končno podpisal zapisnik, s katerim nam objublja asfaltiranje ceste. Pobežli člani odbora pa sedaj trdijo, da smo ga prisilili v podpis zapisnika.

Zvedeli smo, da so odobrena denarna sredstva člani odbora namenili za asfaltiranje svojih nepomembnih uličic, ob katerih imajo svoje hiše.

V odboru namreč ni niti enega vaščana iz Nove poti. Branko Steblovnik v imenu krajanov Nove poti

VELIKE LAŠČE

80 let trških pravic

nim zakladom in slogovnimi posebnostmi. Tu je nastala govornica, ki je osnova osrednje dolnjskega narečja. Vsek kulturno omikan narod ima v literaturi vsaj enega človeka s katerim se rad ponaša. Naša ožja Velikolaška domovina je bila na področju kulture še bogatejša obdarovana; tu je tekla zibelka kar trem slovenskim literarnim velikanom - Primožu Trubarju, Josipu Stritarju in Franu Levstiku. Torej ni čudno, da so to tla klasične slovenske književnosti.

Poleg velike literarne trojice je velika naša bera kulturnih delavcev, ki so s svojim delom na področju literature, glasbe ali drugim strokovnim delom mnogo prispevali k naši in slovenski bogati kulturni dediščini in svetovljanstvu našega kraja.

Najprej gre omeniti našega rojaka Jožeta Javorška, kritika, pripovednika, dramatika, in esejista. Kmalu mu bomo krajinani v zahvalo za njegovo delo postavili kip in uredili spominski sobo.

V naših krajih so se rodili ali prebivali še: satirik Janko Gruden (1861-1888), ki s svojimi satirami biča znamenite osebnosti; vnet zbiralec narodnih izrazov in pesmi ter pedagoški pisatelj Fortunat Lužar (1870-1939); Janez Modic (1846) čebelar in sadjar; glasbenik in skladatelj Josip Paučič (1870-1949); jezikoslovec in strokovni pisatelj Štefan Podboj (1881-1914); Ivan Pucelj (1877-1945) politik in pripovednik; Andrej Skulj (1880-1956) šolnik, sadjar in vrtnar; Janez Stritar (1818-1882) nabožni pisec; Alojz Zalokar (1887-1944) zdravnik, medicinski pisatelj in publicist; Franc Jontez kipar in podobar; Justina Jagodič učiteljica, vneta zapisovalka zgodovi-

ne naših krajev; Franc Modic ljudski fotograf in glasbenik. Bogati kulturni bera naših krajev pa še vendo prispevata s svojim umetniškim ustvarjanjem domačina, pesnica Marija Gorše in slavist, publicist Janez Debeljak, za bogat kulturni utrip pa skrbi KUD Primož Trubar.

Prav je, da smo se na pobudo KUD Primož Trubar krajinani na zadnjem zasedanju skupščine KS Velike Lašče soglasno odločili, da bo odslej naš krajevni praznik 8. junij, rojstni dan Primoža Trubarja. V ta namen so naši planinci, kulturni ustvarjalci in gozdarji lepo uredili kulturno pešpot Levstik-Stritar-Trubar. Letos ob prvem praznovanju krajevnega praznika je bila dana v namen in v turistično ponudbo našega kraja.

Zahvala

Planinsko društvo Velike Lašče se zahvaljuje vsem, ki so z delom ali denarnimi sredstvi omogočili izvedbo pohoda po velikolaški kulturni poti Levstik-Stritar-Trubar. Posebno se zahvaljujemo: Tonetu Zagarju, Lenki Gruden, Ljubljanskim mlekararn-sirarni Velike Lašče, KZ Velike Lašče, Gostilni »Pri Kuklju« Velike Lašče, Bistroju »Pri Škafarju« Velike Lašče, Pizzeriji »Pri Roku« Velike Lašče, KZ Dobrepolje.

Zahvaljujemo se tudi vsem, ki so pri pohodu kakorkoli sodelovali, tako ob poti, kot ob zaključku na Raši.

Planinsko društvo Velike Lašče

Pri zgodovinskem pregledu sem se skliceval na podatke iz dela Popotovanje k Levstiku, profesorja Janeza Debeljaka.

Manfred Deterding

Udeleženci pohoda po kulturni poti na dan 6. junija

Pestro domače, medkrajevno in mednarodno življenje

Gasilci sosednjih društev smo se zbrali že na tretjem Florjanovem srečanju, ki je bilo letos v Dragomerju, torej na srečanju z domačini in gasilci iz dveh občin. Na Brezovici pa so gasilci spet pripravili društveno srečanje in tekmovanje med starejšimi in mladimi člani. Tokrat so imeli starejši več sreče. Skavti Ostrorogega jelena so nove člane potrdili kar na Sv. Ani nad Podpečjo. Zadnji majski vikend pa gostili skavte iz cele Slovenije in celo iz avstrijske Koroške.

Prvi večer so se zbrali v GD Brezovica in si ogledali »Kult alter večer« domaških skavtov. Naslednji dan so pa skupaj odkrivali lepote Barja in se med drugim srečevali, ob pomoči literature, tudi z našimi predniki na Planinci, v ledeni jami, Pod Skalco, na Sv. Lovrencu, pri Ljubljani, pod mostom in še kje... Vmes so lončarili, veslali, lovili, hodili...

Skavti so bili navdušeni, Korošci pa so si celo izbrali prostor za taborjenje v bližini Polhovega Gradca.

Ostrorogega jelena so obiskali tudi skavti iz Anglije. Izmenjali so si izkušnje. Z zanimanjem so si tudi ogledali Ašičevo učno botanično pot in Ašičev dom ter barjanske zanimivosti. Na otroškem igrišču v Predelah pa so postavili »Veliki jambor«. FS Rožmarin je polepšala zaključek pohoda okoli Ljubljane, sodelovala na domači ohoeti in zvečer na srečanju viških folklornih skupin. Po tako »bogati« soboti se je prilegel kondicijski vikend v Portorožu, ki so nam ga omogočili in polepšali mnogi dobrotniki in se vsem lepo zahvaljujemo. Nastopili so tudi na srečanju v Beričevem na jurjevanju v Beli krajini.

Skupaj z ministranti, skavti, skupino zakoncev, FS Rožmarin, mladimi s podeželja in Brčani, pa smo izpeljali prvo srečanje družin v Predelah. Sicer pa je bil ob srečanju družin tudi blagoslov le-teh, kjer je gospod župnik Janez Kompare blagoslovil tudi otroško igrišče.

Nadaljevali smo z risanjem po tabli, petjem, iskanjem zakladov, guganjem in predvsem s pogovorom in pripravami na nova srečanja.

Zanimivo je to, da je naše srečanje sovpadalo z glavno prireditvijo ob mednarodnem letu družine, ki je bilo 5. in 6. junija v Rimu in še v šestih glavnih mestih sveta.

Vsem dobrotnikom, še posebej pa SLS, ki je krila stroške, se iskreno zahvaljujemo in vse vabim tudi v prihodnje.

DRAGO STANOVNIK